FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-Hamis, 8 ta' Novembru, 2001

Kaw\a Nru: 47
~itazz. Nru. 1876/00JRM

Edward **BOR{** u Mary Rose Bor[, mi\\ew[in

vs

Edward u Jane **BARTLETT**

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-15 ta' Settembru, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi l-atturi kkoncedew lil Vincent u Carmela a]wa Grech b 'titolu ta' subenfitewsi temporanea g]al sbatax (17)-il sena l-fond numru erbg]a (4) fi Triq Mrabat Sliema biex jintuza b]ala]anut u dan versu s-sub`ens annwu u temporanju ta' sittin lira fis-sena pagabbli bil-quddiem u skond il-kundizzjonijiet u pattijiet fl-att relattiv ippubblikat min-Nutar Dottor George Bonello DuPuis tas-sittax ta' Marzu tas-sena elf disa' mija u ]amsa u sittin (Dok A); u liema sub `ens effettivament skada fis-sena elf disa' mija u tnejn u tmenin (1982) ming]ajr ma gie prorogat;

Illi durante t-terminu tas-sub`ens koncess, li skada, l-imsemmija a]wa Grech ikkoncedew b'titolu ta' lokazzjoni l-istess fond abbusivment u ming]ajr kunsens u awtorizzazzjoni ta' l-atturi, cioe' l-fond numru 4 fi Triq Mrabat, Sliema, lil Edward u Jane konju[I Bartlett, lill-konvenuti biex jintuza b]ala flat u]anut u dan versu l-kera ta' seba' liri (Lm7.00) fix-xahar pagabbli mensilment bil-quddiem u liema ammont ta' kera qed ji[i depo\itat fir-Registru tal-Qorti;

Illi l-konvenuti qed jiddetjenu l-fond ming]ajr titolu validu fil-ligi u dan abbazi tal-fatt illi l-lokazzjoni ma saritx *on fair conditions* u l-erba' snin koncessi mil-li[I a tenur ta' l-artikolu 1530 tal-Kodi`i ~ivili skadew;

G]alhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tidde`iedi u tiddikjara li l-konvenuti qed jokkupaw il-fond ming]ajr titolu validu fil-li[i;

2. Tordna l-I\gumbrament mill-istess fond fi \mien qasir u perentorju li ji[I prefiss mill-Qorti;

Bl-ispejjez u bir-riserva ta' kull azzjoni fil-li[i. Il-konvenuti minn issa ngunti g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi flimkien mad-dokument mag]ha mehmu\;

Rat in-Nota mressqa mill-im]arrkin mi\\ew[in Bartlett fit-23 t'Ottubru, 2000, li biha e``epew:

1. Preliminarjament ir-*res judicata* billli b'sentenza fl-istess ismijiet de`iza fil-11 ta' Mejju 1992 il-Qorti ta' l-Appell kienet idde`idiet li l-e``epjenti jgawdu titolu ta' lokazzjoni u li konsegwentement il-kompetenza biex ti[I konsiderata t-talba g]all-i\gumbrament qeg]da fil-Bord li Jirregola l-Kera;

2. Illi bla pregudizzju g]as-sue``epit, din il-Qorti mhiex kompetenti biex tie]u konjiizzjoni ta' din il-kaw\a stante li kif jing]ad fl istess `itazzjoni il-konvenuti qed jokkupaw il-post de quo ta]t titolu ta' lokazzjoni mog]tija validament u legalment mill-enfitewti, liema lokazzjoni torbot ukoll lill-atturi;

3. Illi bla pregudizzju fil-meritu mhux veru li l-e``epjenti qed jiddetjenu l-fond ming]ajr titolu validu fil-ligi, izda g]andhom titolu validu ta' lokazzjoni;

4. Illi konsegwentement it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u g]andhom jigu respinti bl-ispejjez;

5. Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xhieda tal-im]arrkin Bartlett;

Rat in-Nota tal-Osservazzjonijiet imressqa mill-konvenuti fis-16 t'April, 2001,[1] dwar l-ewwel e``ezzjoni tag]hom;

Rat in-Nota ta' Twe[iba tal-atturi mressqa minnhom fit-18 ta' {unju, 2001[2], dwar l-imsemmija e``ezzjoni;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tat-28 ta' {unju, 2001, 30 t'Ottubru, 2001, u 31 t'Ottubru, 2001, li bihom]alliet il-kaw\a g]ad-de`i\joni dwar l-e``ezzjoni tal-[udikat;

Ikkunsidrat dwar <u>l-e``ezzjoni tal-[udikat:</u>

Illi hemm qbil bejn il-partijiet - kif jidher `ar minn qari tan-Noti ta' sottomissjonijiet rispettivi tag]hom - dwar x'inhuwa me]tie[biex l-e``ezzjoni tintlaqa'. Jaqblu dwar il-]tie[a tal-e\istenza tat-tliet elementi ta' l-istess o[[ett (*eadem res*), l-istess partijiet (*eadem personae*) u l-istess mertu (*eadem causa petendi*). Huwa siewi li wiehed i\omm quddiem g]ajnejh ukoll il-massima li biex dik l-e``ezzjoni tirnexxi je]tie[li t-tliet elementi jridu jikkonkkorru g]ax, fin-nuqqas, ma jistax jing]ad li l-]a[a hija l-istess (*nisi omnia concurrunt, alia res est*);

Illi l-e``ezzjoni tal-[udikat tissemma fl-artikolu 730 tal-Kodi`i tal-Organi\\azzjoni u Pro`edura ~ivili b]ala wa]da li dwarha g]andha ting]ata de`i\joni b'kap g]aliha, ukoll jekk tinqata' flimkien mal-mertu fid-de`i\joni finali;

---

[1] Pa[. 36 sa 41 tal-pro`ess;
[2] Pa[. 42 sa 45 tal-pro`ess;

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`i\jonijiet, l-e``ezzjoni tal-[udikat g]andha b]ala sisien tag]ha l-interess pubbliku u hija ma]suba biex t]ares i`-`ertezza tal-jeddijiet li jkunu [ew definiti f'sentenza, li tbieg]ed il-possibilita' ta' de`i\jonijiet li jmorru kontra xulxin u li ttemm il-possibilita' ta' kwestjonijiet li jibqg]u miftu]a bi]sara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza illi tkun ing]atat;

Illi min]abba fil-fatt li dik l-e``ezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jist]oqqilha ti[i meqjusa minn qorti, l-e``ezzjoni tal-[udikat g]andha tkun ta' interpretazzjoni dejqa, tant li, f'ka\ ta' dubju, l-[udikant g]andu jaqta' kontra dik l-e``ezzjoni[3];

Illi, min-na]a l-o]ra, dan il-prin`ipju huwa mwie\en b'dak l-ie]or daqstant g]aqli li, fejn kwestjoni tkun [iet definita u trattata, s-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li ti[i appellata jew ritrattata, ti[i konfermata; jew, jekk ma ti[ix appellata jew ritrattata fi\-\mien li tippreskrivi l-li[I, ma ssir l-ebda pro`edura o]ra li tattakka lil dik is-sentenza.[4] Dan il-prin`ipju jissa]]a] meta l-kwestjoni li dwarha tinfeta] it-tieni kaw\a jkun di[a' je\isti fil-waqt li ting]ata s-sentenza fl-ewwel kaw\a[5];

Illi n-nuqqas ta' qbil bejn il-partijiet f'din il-kaw\a f'dan l-istadju huwa dwar l-element tal-identita' tat-talba attri`i pre\enti mal-mertu tal-kawza de`iza f'Mejju tal-1992. L-atturi jis]qu li t-talba tag]hom tal-lum hija g]al kollox miftuma minn dak li dde`idiet il-Qorti tal-Kummer` fis-sentenza tag]ha ta' Ottubru, 1989, u dik tal-Appell fis-sentenza ta' Mejju, 1992. Minbarra dan, l-atturi jressqu s-sottomissjoni pertinenti li s-sentenza li dwarha l-im]arrkin Bartlett isa]]u l-e``ezzjoni tag]hom fuqha kienet, fil-fatt, annullat is-sentenza tal-Qorti tal-Kummer`, u g]alhekk, jg]idu huma, il-mertu mitlub fil-kaw\a pre\enti lanqas f'dawk il-pro`eduri ma [ie de`i\ u g]adu indefinit sal-[urnata

---

[3] Ara, per e\empju, App. **5.10.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Camilleri vs L. Mallia*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.305**), u s-sentenzi hemm imsemmija;

[4] Ara P.A. **11.3.1949** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cassar Parnis vs Soler*** (Kollez. Vol: **XXXIII.ii.344**);

[5] P.A. GV **27.6.1995** fil-kaw\a fl-ismijiet ***A.P. Farru[ia noe vs T. Bor[Reveille et***;

tal-lum. Kif inghad i\jed ‘il fuq, l-atturi qeg]din jitolbu dikjarazzjoni li l-im]arrkin qeg]din jokkupaw il-post ming]ajr titolu u li g]alhekk g]andhom jin]ar[u minnu;

Illi dwar dan il-punt inqalg]u g]add ta’ diffikultajiet matul i\-\mien dwar it-tifsira xierqa li jmissha ting]ata lill-fra\i l-“istess kaw\ali” (*eadem causa petendi*), l-i\jed dwar kemm g]andha titwessa’ t-tifsira tal-identita’ bejn dak li jkun [ie de`i\ u dak li jkun qieg]ed jintalab fit-tieni kaw\a. Huwa tassew ovvju li l-e``ezzjoni tal-[udikat tintrabat ma’ l-e\istenza ta’ sentenza; il-kwestjoni hija jekk tintrabatx biss mal-parti dispositiva tag]ha (fil-kliem strettament u\ati mill-[udikant fl-ewwel sentenza) jew inkella jekk tintrabatx ukoll mal-konsiderazzjonijiet jew motivazzjonijiet li jintag]mlu u li jwasslu g]al dik is-sentenza. L-atturi, fin-nota tag]hom, jis]qu bl-akbar qawwa li l-kwestjoni li dwarha titressaq l-e``ezzjoni tal-[udikat jehtieg li, fil-fatt, tkun [iet effettivament de`i\a fl-ewwel sentenza u mhux biss setg]et [iet de`i\a[6];

Illi, huwa min]abba f’hekk li l-atturi qeg]din jg]idu li s-sentenza mog]tija f’Mejju tal-1992, billi qatt ma da]let fil-kwestjoni tat-talbiet tag]hom fuq il-mertu, ma jistax jing]ad li allura ssejjes dan l-element ilg]aliex id-dispositiv ta’ dik is-sentenza ma da]alx fil-kwestjoni mqanqla mill-atturi b’din il-kaw\a;

Illi, min-na]a tag]hom, l-im]arrkin iqabblu dak li ntalab fil-kaw\a l-o]ra ma’ dak li qieg]ed jintalab issa f’din il-kaw\a[7], u jg]idu li hemm identita’ kwa\i s]i]a bejn i\-\ew[pro`edimenti. I\idu jg]idu li g]alkemm il-Qorti tal-Appell ]assret is-sentenza tal-Qorti tal-Kummer`, dan g]amlitu g]aliex ikkonfermat l-e\istenza favurihom ta’ kirja li kienet qeg]da ti[[edded;

Illi din il-Qorti fittxet l-g]ejjun ta’ dritt li minnhom]ar[et u xxettlet id-duttrina tal-[udikat f’dan ir-rigward, b’mod

---

[6] App. ~iv **7.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gerada vs Caruana*** (Kollez. Vol: **XLII.1.113**);
[7] Par. 15 sa 19 tan-Nota ta’ Sottomissjonijiet;

partikolari dak li jg]allmu l-awturi Aubry u Rau u Laurent. M'huwiex g]alxejn li l-li[i tipprovdi[8] li s-sentenza g]andha tkun motivata u li jing]ataw ir-ra[unijiet li fuqhom il-Qorti tkun sejset id-de`i\joni tag]ha. Huwa min]abba dawk ir-ra[unijiet li wie]ed jista' jifhem x'ikun wassal lill-Qorti taqta' l-kaw\a kif fil-fatt qatg]etha. Kien g]alhekk li jing]ad li d-dispo\ittiv ta' sentenza m'g]andux jittie]ed separatament mill-motivat, imma ghandu ji[i minn dan definit u spjegat[9];

Illi dan it-tag]lim [ie mfisser u mtenni wkoll b'mod `ar]afna fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-**26 ta' Mejju, 1967** fil-kaw\a fl-ismijiet _*Grima vs Fava et*_ (Kollez. Vol: **LI.i.325**) li g]aliha u r-rassenja ta' [urisprudenza msemmija fiha ssir riferenza;

Illi, fil-qosor jing]ad li, jekk bejn it-talbiet tat-tieni kaw\a u dak li [ie de`i\ fl-ewwel kaw\a jkun hemm kontradizzjoni u impossibilita' ta' ko-e\istenza, allura jirrikorri r-rekwi\it tal-identita' tal-o[[ett[10];

Illi l-Qorti qieset ukoll il-]afna riferenzi mag]mula mill-im]arrkin dwar x'qalu l-qrati Maltin dwar il-parametri ta' l-*eadem causa petendi*, u ssib li dawn kollha jduru mal-punt ewlieni li l-identita' m'hijiex mistennija li tkun g]al kollox assoluta biex tista' tirnexxi l-e``ezzjoni tal-[udikat fuq dan il-punt;

Illi g]alkemm m'hemmx kontestazzjoni bejn il-partijiet dwar _l-element tal-identita' tal-persuni_, il-Qorti t]oss li huwa f'postu li tg]id li l-element tal-identita' tal-partijiet huwa fondamentali u ta' siwi daqs i\-\ew[elementi l-o]rajn, u n-nuqqas tieg]u huwa bi\\ejjed biex jeskludi l-[udikat g]aliex min ma kienx pre\enti fil-[udizzju, u lanqas kien fih rappresentat le[ittimament, ma jistax jitqies

[8] Art. 218 tal-Kap 12;

[9] Ara App. ~iv. **25.4.1938** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sciberras Trigona vs Sammut et*** (Kollez. Vol: **XXX.i.131**); App. ~iv. **31.3.1952** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bor[vs Farru[ia*** (Kollez. Vol: **XXXVI.i.76**) u App. ~iv. **12.5.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Testaferrata Boni`i utrinque;***

[10] Ara App. ***J. Camilleri vs L. Mallia*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.305**) fuq imsemmija.

marbut b'sentenza mog]tija u li g]addiet in [udikat, ukoll jekk l-e\itu ta' dik is-sentenza ikun jiffavorih[11];

Illi f'dan il-ka\, filwaqt li l-im]arrkin huma l-istess b]alma kienu fil-kaw\a mibdija fl-1982, kien biss l-attur li mexxa b]ala attur dawk il-pro`eduri. Hija f'din il-kaw\a li mart l-attur hija ko-attri`i flimkien ma' \ew[ha. Is-sottomissjonijiet mag]mulin mill-im]arrkin fin-Nota tag]hom[12] dwar dan l-element huma validi u msejsin sewwa fil-li[i. Illi jista' jing]ad ukoll li l-kwestjoni tal-presenza (ji[ifieri fis-sens ta' *locus standi judicio*) ta' nisa tal-partijiet jew \wie[hom fid-dawl tal-element tal-identita' tal-persuna fl-ambitu tal-e``ezzjoni tal-[udikat [iet imfissra u studjata b'reqqa wkoll f'dawn l-a]]ar \minijiet wara l-bdil li sar fil-Kodi`i ~ivili fejn jid]lu atti ta' amministrazzjoni straordinarja. F'ka\ b]al dan, fejn il-pre\enza ta' parti li tidda]]al jew minn rajha tid]ol fit-tieni pro`ess ma tkunx tassew me]tie[a, ma ji[ix b'daqshekk nieqes l-element tal-*eadem personae*[13];

Illi, fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet hawnhekk mag]mulin, u b'qies tas-sottomissjonijiet studjati tal-partijiet, il-Qorti]asbet fit-tul dwar id-diffikulta' partikolari li tipper\enta ru]ha f'dan il-ka\. Dan jing]ad g]aliex, kif jis]qu l-atturi, huwa kontro-sens li wie]ed jinvoka l-[udikat dwar sentenza li tkun]assret sentenza tal-ewwel grad billi ddikjaratha nulla. Dan huwa minnu, u l-Qorti taqbel ma' din is-sottomissjoni, g]ax sentenza li tannulla de`i\joni tal-ewwel grad, ma tkunx iddefiniet il-kwestjoni li hija s-sies li fuqu trie[i l-e``ezzjoni tal-[udikat;

Illi, madankollu, dan japplika meta s-sentenza mog]tija ta]t l-ewwel pro`ediment tkun sempli`ement annullat is-sentenza tal-ewwel grad, g]aliex huwa f'dak il-ka\ li wie]ed jista' jg]id li ma hemmx [udikat veru u proprju li ieg]u jista'

---

[11] App. ~iv **11.4.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Grixti vs Schembri*** (Kollez. Vol: **XLII.i.198**);

[12] Paragrafi 10 sa 14;

[13] App. **2.7.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Trapani Galea Feriol pro et noe vs A[ius et*** u l-g]add ta' sentenzi hemmhekk imsemmija;

jitqabbel dak li jkun qieg]ed jintalab fit-tieni pro`ediment. Imma, f'dan il-ka\ li g]andha issa quddiemha din il-Qorti, meta wie]ed jara b'reqqa s-sentenza mog]tija mill-Qorti tal-Appell f'Mejju tal-1992[14], g]andu jsib li hija annullat is-sentenza tal-ewwel grad sewwasew g]aliex ikkonfermat li kienet te\isti kirja[15] siewja favur l-im]arrkin f'dik il-kaw\a (l-im]arrkin f'din il-kaw\a wkoll) dwar l-istess post li minnu qeg]din jintalbu jin]ar[u f'din il-kaw\a u fuq l-istess kaw\ali li huma kienu qeg]din i\ommu l-post ming]ajr titolu. Il-problema li din il-Qorti tara f'din il-kaw\a hija li l-istorja, ukoll jekk fi stadju pro`edurali preliminari, qeg]da ter[a' tirrepeti ru]ha bil-konsegwenza li qieg]ed ji[i replikat dak li se]] bejn il-partijiet sa minn kwa\i g]oxrin sena ilu quddiem dawn l-istess Qrati;

Illi huwa proprju dan li l-e``ezzjoni ta]t e\ami trid tevita li jsir, u huwa f'dan id-dawl li l-ilment tal-im]arrkin g]andu ji[i meqjus. Minkejja li l-e``ezzjoni tal-[udikat g]andha ting]ata tifsira stretta, f'dan il-ka\ jidher li, minn kull fejn t]ares lejha, il-kwestjoni mqanqla minn dak li qieg]ed jintalab mill-atturi jinkwadra ru]u f'dak li di[a' minnhom intalab u li dwaru di[a' kien hemm pronun`jament minn dawn il-Qrati, ukoll jekk mhux b'mod e\awrjenti fil-mertu kollu, imma g]allanqas definittiv safejn dawn il-Qrati setg]u jinda]lu;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi dwar l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrkin billi:

Tilqa' l-istess e``ezzjoni tal-[udikat, u b'hekk te]les lill-im]arrkin milli joqog]du fil-[udizzju. Bl-ispejje\ kontra l-atturi.

Moqrija

[14] Ara pa[. 25-33 tal-pro`ess;
[15] Ara par 5 tal-imsemmija Sentenza (pa[. 32 ta' dal-pro`ess)

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
8 ta' Novembru, 2001

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
8 ta' Novembru, 2001